

„Przystanek Historia” nie tylko w Warszawie

Tadeusz Pamzo

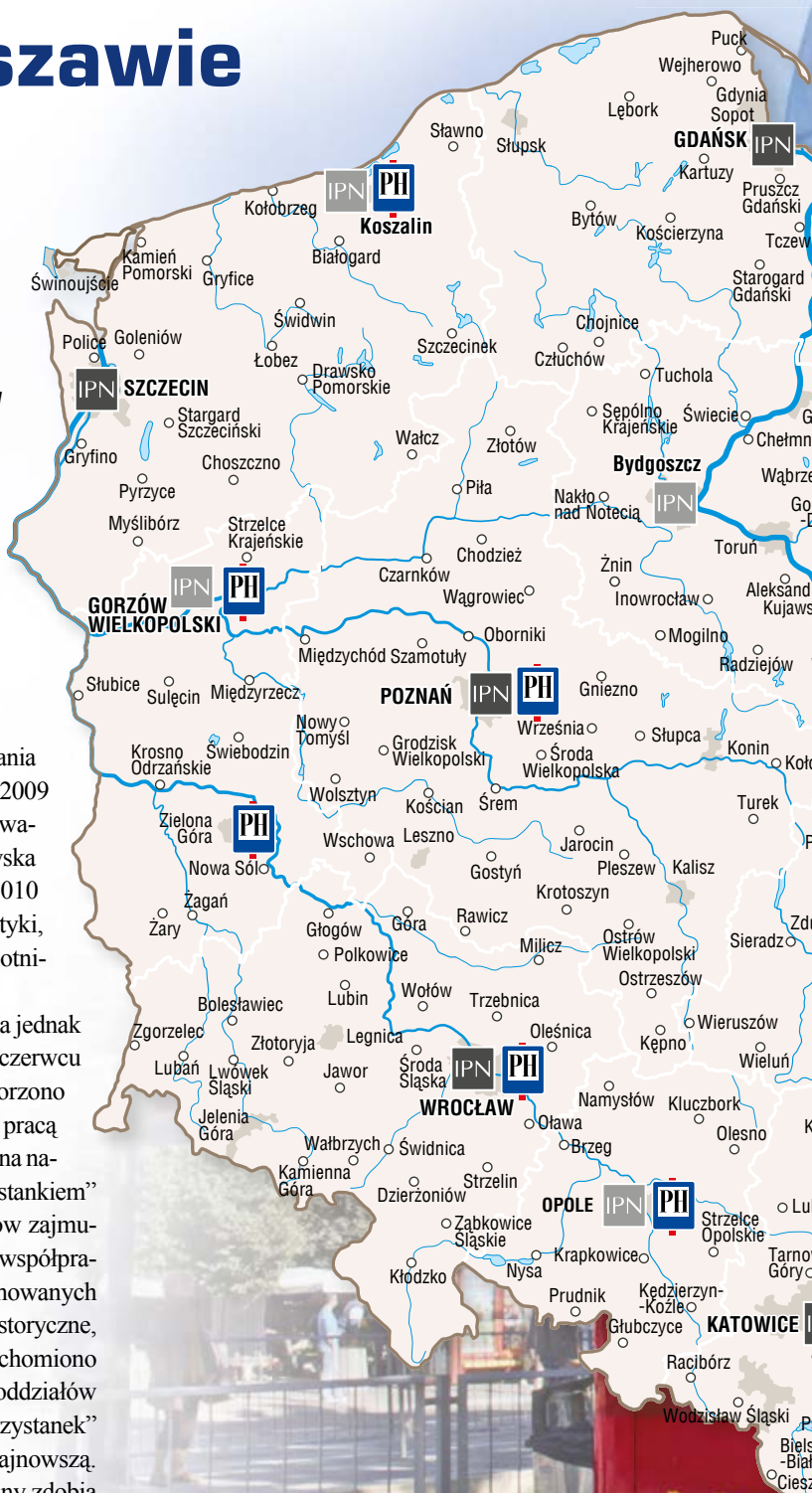
W ubiegłym roku Instytut Pamięci Narodowej podsumowywał wyniki piętnastoletniej pracy. Jednak 2015 rok to także początek nowego projektu, choć realizowanego pod dobrze znaną nazwą. W niemal trzydziestu miastach działalność rozpoczęły centra edukacyjne IPN „Przystanek Historia”.

Centrum Edukacyjne IPN zaczęło funkcjonować w listopadzie 2006 roku, po pozyskaniu przez instytut pomieszczeń w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 21/25. Udało się to dzięki aktywności ówczesnego Wydziału Wystaw i Edukacji Historycznej BEP IPN.

Pierwszy „przystanek”

Początkowo działalność w tym miejscu ograniczała się do prezentowania wystaw i organizowania nieregularnych spotkań. Dopiero w końcu 2009 roku pojawiła się trzyosobowa grupa pracowników IPN, oddelegowanych wyłącznie do pracy w centrum. To wówczas Iwona Gałęzowska zaproponowała nazwę „Przystanek Historia”. W październiku 2010 roku CE IPN „Przystanek Historia” otrzymało imię Janusza Kurtyki, prezesa IPN, który kilka miesięcy wcześniej zginął w katastrofie lotniczej w Smoleńsku.

Na dzisiejszym kształcie warszawskiego CE najbardziej zaważyła jednak restrukturyzacja, która zaszła po zmianie kierownictwa instytutu w czerwcu 2011 roku. Wówczas w ramach Biura Edukacji Publicznej IPN utworzono oddzielną strukturę na prawach wydziału, która zajęła się wyłącznie pracą w CE. Od tej pory warszawski „przystanek” jest ważnym miejscem na mapie Warszawy. Kierująca „przystankiem” Wiesława Młynarczyk utworzyła zespół czterech specjalistów zajmujących się bieżącą pracą edukacyjną, wspomaganych przez grono współpracowników i wolontariuszy. W każdym miesiącu w CE jest podejmowanych ponad pięćdziesiąt przedsięwzięć. Są to lekcje, wykłady, dyskusje historyczne, promocje książek, pokazy filmów, wystawy. W ubiegłym roku uruchomiono profesjonalną księgarnię, w której można kupić książki wszystkich oddziałów instytutu. Sala wykładowa często gości imprezy zewnętrzne – „przystanek” wspiera w ten sposób inicjatywy społeczne promujące historię najnowszą. CE stało się też swoistym miejscem spotkania ze sztuką – jego ściany zdobią prace Marii Hiszpańskiej-Neumann i Piotra Młodożeńca. Przedstawienia teatralne i koncerty w centrum cieszą się olbrzymią popularnością. To właśnie tutaj w 2012 roku odbył się koncert Przemysław Gintrowskiego z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – jak się później okazało, ostatni w życiu artysty. Dziś upamiętnia to stosowna tablica.

LEGENDA

- Oddziały IPN
- Delegatury IPN
- Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia”

PRZYSTANEK HISTORIA

Historia dla dorosłych

W 2012 roku w wyniku starań Barbary Bojaryn-Kazberuk, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku, ruszył w tym mieście „Przystanek Historia”. Jego formuła jest nieco inna niż warszawskiego centrum. Funkcjonuje on jako sztyl, pod którym odbywają się cykliczne przedsięwzięcia edukacyjne w sali użyczanej przez Muzeum i Archiwum Archidiecezjalne. To rozwiązanie posłużyło za wzorzec organizacyjny dla rozszerzenia formuły „Przystanków Historia” na cały kraj.

W ubiegłym roku rozpoczęto tworzenie ogólnopolskiej sieci „Przystanków Historia”. Inicjatywa ta ma kilka celów. Po pierwsze, ma powołać do życia rozpoznawane w danym mieście miejsce, w którym – zależnie od możliwości – będą się cyklicznie odbywały imprezy organizowane przez IPN. Schemat nazwy jest zawsze taki sam, np. Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” Koszalin. Stałe są miejsca tych spotkań (najczęściej biblioteki), częstotliwość (np. pierwsza środa miesiąca), godzina. Schemat ten pozwala zakorzenić obecność IPN w społeczności lokalnej. Po drugie, chodzi zwłaszcza o dotarcie do osób będących dotychczas poza główną działalnością edukacyjną IPN – przede wszystkim do dorosłych. Dlatego niemal wszystkie „przystanki” prowadzą działalność w godzinach popołudniowych. Ważne, że tego typu aktywność nie wymaga dużych nakładów finansowych, a przede wszystkim dodatkowych etatów. Skupia po prostu pod wspólnym szyldem działalność edukacyjną, dotychczas często rozproszoną.

Dodatkowym, choć bardzo ważnym aspektem działalności w ramach „przystanków” jest docieranie przy tej okazji do odbiorców z ofertą wydawniczą IPN. Regularność spotkań pozwala na organizowanie podczas nich stoisk udostępniających publikacje instytutu, którym trudno przebić się na lokalny rynek księgarski.

W roku 2015 rozpoczęło działalność kilkadziesiąt „Przystanków Historia” w Polsce oraz jeden w Wilnie. Zdecydowanym liderem jest Oddział IPN w Białymstoku, pod którego opieką działa osiem punktów (w tym wspomniany wileński). Dzięki staraniom Andrzeja Sznajdera, dyrektora Oddziału IPN w Katowicach, we wrześniu 2015 roku inaugurowało działalność w tym mieście Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika.

Podobnie jak warszawskie, katowickie CE ma swoją stałą siedzibę. W czerwcu ubiegłego roku Rada Instytutu Pamięci Narodowej z zadowoleniem przyjęła informacje o realizacji projektu i poleciła przyspieszenie tworzenia sieci centrów edukacyjnych. W bieżącym roku jest planowana inauguracja kolejnych działań w ramach tego projektu. Oddział IPN w Gdańsku zamierza uruchomić kilka nowych punktów. Jest szansa, że kolejne „Przystanki Historia” powstaną także poza granicami kraju. Czekają na to przede wszystkim tamtejsze środowiska Polaków. ■